

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 3/06-22

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 10. januára 2006 predbežne prerokoval sťažnosť H. A., bytom Spolková republika Nemecko, vo veci porušenia jeho práva podľa čl. 5 ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresnej prokuratúry Levice a postupom a rozhodnutím Okresného súdu Levice v konaní sp. zn. 1 Tp 7/04 a sťažnosť S. A., bytom Spolková republika Nemecko, vo veci porušenia jeho práv podľa čl. 5 ods. 3 a 4 a čl. 8 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a podľa čl. 16 ods. 1, čl. 17 ods. 1, 2 a 5, čl. 19 ods. 2, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresnej prokuratúry Levice a postupom a rozhodnutím Okresného súdu Levice v konaní sp. zn. 1 Tp 7/04, zastúpených advokátom JUDr. J. H., B., a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť H. A. a S. A. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 22. novembra 2004 doručené podanie H. A., bytom Spolková republika Nemecko, a S. A., bytom

Spolková republika Nemecko, zastúpených advokátom JUDr. J. H., B., ktoré bolo označené ako „*Ústavná sťažnosť voči postupu Okresnej prokuratúry Levice a postupu a rozhodovaniu Okresného súdu v Leviciach v súvislosti so žiadosťami sťažovateľov*“. Z jeho obsahu vyplynulo, že H. A. namieta porušenie jeho práva podľa čl. 5 ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresnej prokuratúry Levice (ďalej len „okresná prokuratúra“) a postupom a rozhodnutím Okresného súdu Levice (ďalej len „okresný súd“) v konaní sp. zn. 1 Tp 7/04 o prepustení z väzby alebo jej nahradení písomným sľubom, a že S. A. namieta porušenie jeho práv podľa čl. 5 ods. 3 a 4 a čl. 8 ods. 1 a 2 dohovoru a podľa čl. 16 ods. 1, čl. 17 ods. 1, 2 a 5, čl. 19 ods. 2, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresnej prokuratúry a postupom a rozhodnutím okresného súdu v konaní sp. zn. 1 Tp 7/04 v súvislosti s jeho žiadosťou o nahradenie väzby peňažnou zárukou.

Sťažovatelia vo svojej sťažnosti uviedli, že uznesením vyšetrovateľa bolo proti sťažovateľovi H. A. vznesené podľa § 163 ods. 1 zákona č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdnom (Trestný poriadok) v znení neskorších predpisov obvinenie pre trestný čin vydierania podľa § 235 ods. 1 a 2 písm. c) Trestného zákona č. 140/1961 Zb. v znení neskorších predpisov. Malo sa tak stať zaslaním výhražných SMS správ matke ich spoločného dieťaťa.

Uznesením sudcu okresného súdu zo dňa 11. marca 2004 sp. zn. 3 Tp 14/03 bol sťažovateľ podľa § 68 ods. 1 Trestného poriadku z dôvodov uvedených v § 67 ods. 1 písm. a) a c) vzatý do väzby. Proti tomuto uzneseniu podal sťažovateľ ústne do zápisnice sťažnosť, ktorú písomne odôvodnil 18. marca 2004. O sťažnosti rozhodol Krajský súd v Nitre uznesením sp. zn. 7 Tpo 111/04 na neverejnom zasadnutí 20. mája 2004 tak, že sťažnosť podľa § 148 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol, pretože nie je dôvodná.

Sťažovateľ S. A. je synom sťažovateľa H. A..

Podaním zo 17. mája 2004 H. A. požiadal o prepustenie z väzby na slobodu, eventuálne S. A. o nahradenie väzby H. A. peňažnou zárukou a H. A. o nahradenie väzby písomným sľubom. Žiadosti boli 25. mája 2004 doručené okresnej prokuratúre.

Uznesením okresného súdu z 26. júla 2004, č. k. 1 Tp 7/04-15 bolo rozhodnuté, že podľa § 72 ods. 2 Trestného poriadku sa žiadosť obvineného H. A. o prepustenie z väzby na slobodu ako nedôvodná zamietá, podľa § 73a ods. 1 Trestného poriadku sa peňažná záruka zložená obvineným vo výške 10 000 EUR alebo ich ekvivalentu v slovenských korunách neprijíma, a podľa § 73 ods. 1 Trestného poriadku sa písomný sľub obvineného H. A. neprijíma a obvinený sa naďalej ponecháva vo väzbe z dôvodov § 67 ods. 1 písm. a) a c) Trestného poriadku. Uznesenie okresného súdu bolo sťažovateľovi H. A. doručené prostredníctvom obhajcu a sťažovateľovi S. A. prostredníctvom právneho zástupcu 17. septembra 2004.

Sťažovatelia sa domnievajú, že týmto postupom okresná prokuratúra, ktorá až po 9 dňoch predložila žiadosti sťažovateľov okresnému súdu, porušila ústavné práva sťažovateľov.

Sťažovatelia uvádzajú, že čl. 5 ods. 4 dohovoru vyžaduje urýchlené rozhodnutie o väzbe, osobnej slobode, a cítujú príslušnú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva. S. A. je podľa sťažovateľov stranou v trestnom konaní v zmysle § 12 ods. 6 Trestného poriadku, zároveň môže vziať kedykoľvek v priebehu konania svoj návrh na nahradenie väzby späť, a z týchto dôvodov je nositeľom práv podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru.

Sťažovatelia taktiež vnímajú porušenie svojich práv podľa čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru a ostatných označených ústavných práv tým, že okresný súd rozhodoval o ich žiadostiach 53 dní a následne doručenie rozhodnutia trvalo ďalších 53 dní. Zároveň tvrdia, že sa tým bránilo H. A. opätovne podať žiadosť podľa § 72 ods. 2 Trestného poriadku.

S. A., syn H. A., sa domáha vyslovenia porušenia čl. 8 dohovoru, ktorý mal byť porušený pomalým rozhodovaním okresnej prokuratúry a okresného súdu.

Na základe uvedeného sťažovateľa navrhujú, aby ústavný súd vydal takýto nález:

„1. Okresná prokuratúra Levice postupom, ktorým bez meškania nepredložila žiadosť sťažovateľa v 1. rade o prepustenie z väzby eventuálne žiadosť sťažovateľa v 1. rade o nahradenie väzby sľubom a žiadosť sťažovateľa v 2. rade o nahradenie väzby peňažnou zárukou zo dňa 17. 5. 2004 Okresnému súdu v Leviciach, porušila práva sťažovateľa v 1. rade podľa čl. 5 ods. 3 a čl. 5 ods. 4 Dohovoru, čl. 17 ods. 1, čl. 17 ods. 2 a čl. 17 ods. 5 Ústavy SR a práva sťažovateľa v 2. rade podľa čl. 5 ods. 3, čl. 5 ods. 4, čl. 8 ods. 1 a čl. 8 ods. 2 Dohovoru, čl. 16 ods. 1, čl. 17 ods. 1, čl. 17 ods. 2, čl. 17 ods. 5, čl. 19 ods. 2, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy SR.

2. Okresný súd v Leviciach v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Tp 7/04 postupom a rozhodnutím zo dňa 26. 7. 2004 porušil práva sťažovateľa v 1. rade podľa čl. 5 ods. 3 a čl. 5 ods. 4 Dohovoru, čl. 17 ods. 1, čl. 17 ods. 2 a čl. 17 ods. 5 Ústavy SR a práva sťažovateľa v 2. rade podľa čl. 5 ods. 3, čl. 5 ods. 4, čl. 8 ods. 1 a čl. 8 ods. 2 Dohovoru, čl. 16 ods. 1, čl. 17 ods. 1, čl. 17 ods. 2, čl. 17 ods. 5, čl. 19 ods. 2, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy SR.

3. Ústavný súd SR priznáva sťažovateľovi v 1. rade ako primerané finančné zadosťučinenie peňažnú sumu vo výške 10.000,- Sk, ktorú mu je povinná zaplatiť Okresná prokuratúra Levice a peňažnú sumu vo výške 100.000,- Sk, ktorú mu je povinný zaplatiť Okresný súd v Leviciach, to všetko do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Ústavný súd SR priznáva sťažovateľovi v 2. rade ako primerané finančné zadosťučinenie peňažnú sumu vo výške 5.000,- Sk, ktorú mu je povinná zaplatiť Okresná prokuratúra Levice a peňažnú sumu vo výške 50.000,- Sk, ktorú mu je povinný zaplatiť Okresný súd v Leviciach, to všetko do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (...).“

II.

Ústavný súd každú sťažnosť predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie sťažnosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania sťažnosti, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, sťažnosti, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné sťažnosti alebo sťažnosti podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj sťažnosti podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj sťažnosť, ktorá je zjavne neopodstatnená.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov v súlade s citovaným ustanovením zákona o ústavnom súde.

Zákonným predpokladom na prijatie sťažnosti na ďalšie konanie je jej podanie v lehote ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Táto lehota je dvojmesačná a začína plynúť od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Pri opatrení alebo inom zásahu, ktorým sú aj zbytočné prieskumy v konaní pred všeobecnými súdmi, sa lehota počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Podanie sťažnosti po uplynutí tejto lehoty je zákonom ustanoveným dôvodom na odmietnutie sťažnosti ako oneskorene podanej.

V súvislosti s odmietnutím sťažnosti z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti podanej proti rozhodnutiu všeobecného súdu ústavný súd zastáva názor, že o zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti podľa konštantnej judikatúry pôjde vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom všeobecného súdu a základným právom, ktorého porušenie sa namietalo, prípadne z dôvodov, ktoré spočívajú v osobitostiach konania pred všeobecným súdom. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť považuje ústavný súd takú sťažnosť, pri ktorej predbežnom prerokovaní nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej opodstatnenosť alebo neopodstatnenosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie. Zjavne neopodstatnená je aj sťažnosť, ktorá bola ústavnému súdu doručená až potom, čo všeobecný súd ukončil tvrdené porušovanie základného práva na konanie bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy alebo práva na urýchlené rozhodovanie vo väzobnej veci zaručené čl. 5 ods. 4 dohovoru alebo čl. 17 ústavy.

III.

K sťažnosti proti okresnej prokuratúre podanej prvým sťažovateľom

Sťažnosť proti okresnej prokuratúre bola ústavnému súdu doručená 22. novembra 2004, pričom okresná prokuratúra doručila žiadosť prvého sťažovateľa na okresný súd 3. júna 2004. Z toho vyplýva, že údajné porušovanie základných práv prvého sťažovateľa skončilo na okresnej prokuratúre 3. júna 2004, kedy táto predložila žiadosti o prepustenie z väzby okresnému súdu na rozhodnutie.

Z uvedeného dôvodu bola sťažnosť proti okresnej prokuratúre podaná prvým sťažovateľom oneskorene a ústavný súd ju po predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol už po jej predbežnom prerokovaní bez toho, aby venoval pozornosť jednotlivým námietkam sťažovateľa.

Zjavná neopodstatnenosť sťažnosti namietajúcej porušenie práva na urýchlené rozhodovanie podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru môže vyplývať aj z toho, že porušenie tohto práva

sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom alebo iným orgánom činným v trestnom konaní, ktoré z hľadiska jeho druhu a povahy netrvá tak dlho, aby sa dalo vôbec uvažovať o tom, že sa nerozhodovalo urýchlene a v súlade s účelom, na ktorý slúži väzba ako zabezpečovací prostriedok v trestnom konaní.

Aj keď ústavný súd pripúšťa, že aj na postup prokuratúry po podaní žiadosti o prepustenie z väzby je aplikovateľný čl. 5 ods. 4 dohovoru, je potrebné uviesť, že na namietanú dobu 9 dní od doručenia žiadostí a ich predloženia okresnému súdu sa treba dívať komplexne.

Podľa § 72 ods. 1 Trestného poriadku účinného do 1. januára 2006 (ďalej len „TP“) ak pominie dôvod väzby, musí byť obvinený ihneď prepustený na slobodu. V prípravnom konaní o tom môže rozhodnúť aj prokurátor. Ak v prípravnom konaní prokurátor zistí, že dôvody väzby sa zmenili, podá návrh príslušnému sudcovi na rozhodnutie o zmene dôvodov väzby. Podľa odseku 2 tohto ustanovenia obvinený má právo kedykoľvek žiadať o prepustenie na slobodu. Ak v prípravnom konaní prokurátor takej žiadosti nevyhoví, predloží ju bez meškania súdu. O takej žiadosti sa musí neodkladne rozhodnúť.

Z tohto ustanovenia TP vyplýva, že aj o žiadostiach sťažovateľov mohla okresná prokuratúra rozhodnúť dvojakým spôsobom, a to prepustiť prvého sťažovateľa z väzby, alebo ak nemienila žiadostiam vyhovieť, predložiť ich bez meškania súdu. V tejto spojitosti je zjavné, že doba 9 dní nie je takou dobou, ktorej uplynutie vzhľadom na rozhodovacie právomoci okresnej prokuratúry podľa § 72 TP by bolo možné považovať za dobu v rozpore s požiadavkou urýchleného rozhodovania o žiadostiach sťažovateľov, ktoré bolo treba preveriť, konfrontovať s obsahom príslušných spisov a potom rozhodnúť o ďalšom postupe. Preto je sťažnosť prvého sťažovateľa zjavne neopodstatnená (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

IV.

K sťažnosti proti okresnému súdu podanej prvým sťažovateľom

K právu na urýchlené rozhodovanie o žiadosti prvého sťažovateľa na prepustenie z väzby podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru.

Okresný súd rozhodol o žiadosti prvého sťažovateľa (aj o žiadosti druhého sťažovateľa) 26. júla 2004 a doručil uznesenie z 26. júla 2004 sp. zn. 1 Tp 7/04 prvému sťažovateľovi a jeho obhajcovi 17. septembra 2004. Sťažnosť prvého sťažovateľa bola podaná na poštovú prepravu 18. novembra 2004 a bola doručená ústavnému súdu 22. novembra 2004. Z toho vyplýva, že tvrdené porušovanie práva na urýchlené rozhodnutie vo väzobnej veci prvého sťažovateľa skončilo takmer štyri mesiace pred doručením sťažnosti rozhodnutím o žiadosti o prepustenie z väzby a toto skončenie bolo dovŕšené doručením napadnutého uznesenia 17. septembra 2004.

V takých prípadoch ústavný súd, vychádzajúc zo svojej stabilizovanej judikatúry, odmieta sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú. Zjavná neopodstatnenosť vyplýva z toho, že po rozhodnutí a doručení napadnutého uznesenia okresného súdu už niet takého porušenia práva na urýchlené rozhodovanie vo väzobnej veci, pred ktorým by bolo treba sťažovateľa chrániť po začatí konania pred ústavným súdom. Preto ústavný súd sťažnosť v tomto rozsahu po predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol už po jej predbežnom prerokovaní ako zjavne neopodstatnenú bez toho, aby venoval pozornosť ďalším jednotlivým námietkam sťažovateľa vzťahujúcim sa na čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy, resp. čl. 48 ods. 2 ústavy.

K ostatným namietaným základným právam ústavný súd uvádza:

Proti napadnutému uzneseniu okresného súdu z 26. júla 2004 sp. zn. 1 Tp 7/04, ktoré bolo prvému sťažovateľovi a jeho obhajcovi doručené 17. septembra 2004, podal prvý sťažovateľ 20. septembra 2004 sťažnosť, o ktorej rozhodol príslušný Krajský súd v Nitre 28. októbra 2004 pod sp. zn. 7 Tpo 314/04.

Z uvedeného vyplýva, že prvý sťažovateľ si bol vedomý, že o napadnutom uznesení okresného súdu je oprávnený rozhodovať príslušný krajský súd, a preto v súlade s čl. 127 ods. 1 ústavy a § 49 zákona o ústavnom súde treba konštatovať nedostatok právomoci

ústavného súdu rozhodovať o sťažnosti podanej proti okresnému súdu. Preto sťažnosť prvého sťažovateľa v tejto časti musela byť odmietnutá pre nedostatok právomoci ústavného súdu bez toho, aby bolo potrebné vecne preskúmať námietky prvého sťažovateľa.

V.

K sťažnosti podanej druhým sťažovateľom

Dôvody uvedené v časti III. a IV. tohto rozhodnutia ústavného súdu sa v celom rozsahu vzťahujú aj na prejednanie a rozhodnutie o sťažnosti druhého sťažovateľa, ktorý je synom prvého sťažovateľa. Preto sťažnosť druhého sťažovateľa bola odmietnutá ako celok podľa § 25 ods. 2 ústavy pre oneskorenosť, zjavnú neopodstatnenosť a nedostatok právomoci ústavného súdu.

V tejto spojitosti preto ústavný súd už neskúmal otázku, či druhý sťažovateľ nie je aj zjavne neoprávnenou osobou (čl. 127 ods. 1 ústavy a § 49 zákona o ústavnom súde, podľa ktorých sťažovateľ musí namietat' porušenie svojich základných práv a slobôd).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. januára 2006